COLOCVIU STRATEGIC

numărul 1, 2004

- *Armata României trebuie să apere interesele ţării acolo unde există ele, şi nu doar înapoia frontierelor.*
- *Odată cu intrarea în NATO, responsabilităţile, îndeosebi cele care privesc combaterea terorismului sporesc.*
- *Cea mai gravă ameninţare a acestui început de secol o constituie cea teroristă. Terorismul este o nouă formă de agresiune la adresa păcii şi stabilităţii.*
- *Brigada 2 Infanterie Moto „Rovine", ale cărui unităţi au acţionat în toate teatrele de operaţii, în misiuni de luptă, în operaţii post- conflict şi de menţinere a păcii, a acumulat o bogată experienţă şi este în măsură să acţioneze atât în combaterea terorismului, cât şi în oricare altă situaţie.*
- *Operaţiile post-conflict sunt deosebit de complexe, chiar mai complexe decât războiul, şi cer abilitate, capacitate de adaptabilitate şi de reacţie rapidă, autosustenabilitate în teatru şi foarte mult dinamism.*
- *Militarii români sunt bine pregătiţi, corecţi, loiali, rezistenţi la eforturi prelungite, deşi nu toate mijloacele de care dispun îndeosebi în domeniul informaticii şi logisticii sunt performante.*

TERORISMUL AGRESIUNE ÎMPOTRIVA CIVILIZAŢIEI

Noi vulnerabilităţi, ameninţări, reacţii

După dispariţia bipolarismului, conflictele zonale au reizbucnit şi s-au amplificat, unele dintre vechile teatre de operaţii s-au activat o dată cu apariţia altora noi, iar politica internaţională s-a redimensionat pe obiective acute de gestionare a crizelor şi conflictelor, de menţinere a păcii şi prevenire a războaielor. În acest sens, politica de apărare a devenit una activă şi creativă, adaptabilă situaţiilor complexe, fluidă şi dinamică, şi nu limitată la aşteptare statică şi autarhică, cu arma la picior, a pericolelor. Această etapă a aşteptării bazate pe strategii disuasive, oarecum suficiente şi aparent liniştitoare, s-a încheiat la 11 septembrie 2001, când războiul continuu al planetei s-a reconfigurat sub forma terorismului. Momentul 11 septembrie 2001 a schimbat lumea. (**General de brigadă dr. Ion Pâlşoiu**).

Înainte de spargerea bipolarismului şi apariţia războiului terorist, o armată ştia precis ce are de făcut, întrucât avea, conceptual şi real, un inamic clar, nominalizat, care se putea afla în faţă, în spate, lateral. A venit însă decembrie 1989, care a fost altceva pentru Armata Română. Instituţia noastră nu s-a mai confruntat cu un inamic identificabil, cum o făcuse de-a lungul istoriei, în toate războaiele, şi cum, de altfel, se şi pregătise, ci cu atac din umbră, continuu, cu o provocare ce venea din aer, de pe clădiri, din locuri ascunse, din eter. Abia după ce s-a acţionat în Angola, în Bosnia şi Heţegovina, în Afghanistan şi în Irak, s-a înţeles cu adevărat semnificaţia lecţiilor din 1989, încă neînvăţate îndeajuns. Intrasem, aproape fără să ne dăm seama, într-o altă epocă, unde se

profilau, pe lângă realitatea încă nedispărută a războiului stat contra stat, altfel de vulnerabilități, de amenințări, de acțiuni şi de reacții. Devenise clar, pentru toată lumea, că numai o mare alianță le poate face față, că, numai împreună cu marile democrații occidentale, cu țările membre ale Alianței Nord-Atlantice, vom reuşi să facem față noilor pericole, să reducem vulnerabilitățile şi să asigurăm securitatea țării şi crearea condițiilor necesare pentru promovarea intereselor naționale. Politica de apărare şi armata au devenit, în aceste condiții, un vehicul de integrare a României în structurile euro-atlantice, țara noastră contribuind efectiv, cu forțe şi mijloace, de mai bine de un deceniu, la menținerea păcii şi, din 11 septembrie 2001, la combaterea terorismului. România are în prezent, în teatrele de operații din Balcani, Afghanistan şi Irak, în jur de 1900 de militari şi participă simultan la cinci operații militare majore în afara granițelor, aproape în acelaşi procent (raportat la populație) în care participă şi Germania. (**Locotenent-colonel Gheorghe Moghină**).

Indiscutabil, spectrul vulnerabilităților, amenințărilor, pericolelor şi, ca atare, al riscurilor s-a lărgit. Cauzele profunde ale acestui fenomen, care nu trebuie lăsat la voia întâmplării, sunt profunde. Cele imediat se pot afla însă şi în victoria Israelului în confruntarea cu vecinii săi arabi, în reapariția, după 1968, a unor mişcări extremiste, chiar studențeşti, în multe țări, inclusiv în cele industrializate, precum şi în efectele secundare ale sfârşitul Războiului Rece. Majoritatea programelor guvernamentale de combatere a terorismului, cuprind cel puțin patru obiective: prevenirea, descurajarea, previziunea şi reacția. Toate acestea sunt foarte dificile întrucât paleta acțiunilor teroriste este foarte largă, surprinzătoare şi extrem de violentă, cuprinzând asasinate, luare de ostatici, răpiri, incendieri, atentate sinucigaşe, utilizarea bombelor şi încărcăturilor explosive, deturnări de avioane, ocuparea prin forță a unor obiective, raiduri de tot felul atacuri unor obiective strategice, sabotaje, acțiuni în cibespațiu etc., cu utilizarea deopotrivă a tehnologiei primitive şi a celei de vârf, a armelor de tot felul, inclusiv a unor dispozitive, mijloace şi substanțe radiologice, chimice şi biologice. Teatrele de operații în care acționează Armate Română ne oferă, în acest sens, o mulțime de lecții învățate. Ele ne oferă nu doar experiențe şi proceduri, ci şi o mai bună înțelegere a fenomenului, ceea ce este foarte important. Batalionul 26 Infanterie se confruntă, în Irak, cu foarte multe probleme, îndeosebi în punctele obligatorii de trecere, dar le face față cu succes. Acțiunile gherilelor sunt deosebit de virulente şi destul de bine organizate. Luptătorii comunică prin semnale telefonice, prin oglinzi şi prin alte mijloace, unele extrem de ingenioase (arabii sunt foarte inteligenți), organizează ambuscade în puncte obligatorii de trecere, atacuri prin surprindere asupra convoaielor, clădirilor, asasinate şi sabotarea noilor structuri irakiene, manipulează populația săracă etc. Toate acestea necesită reacții pe măsură, adică evitarea şabloanelor, deplasarea pe itinerare diferite, la dus şi la întors, folosirea patrulelor şi echipelor de cercetare etc. (**Maior Ioan Nicolae**).

Comunicațiile au un rol cu totul special în operațiile antiteroriste, contrateroriste şi post-conflict. Există, desigur, multe realizări în acest domeniu, îndeosebi în ceea ce priveşte dotarea cu stații şi autostații cu salt de frecvență. Maşinile ARO pe care sunt montat acestea nu sunt, din păcate, blindate, ceea ce face vulnerabil sistemul de comunicații din teatru. Mijloacele fir folosite de noi în teatre sunt complet depășite și nu asigură interoperabilitatea. Se impune introducerea în înzestrare a telefoanelor digitale care să

poată lucra pe 2 sau pe 4 fire şi a comutatoarelor numerice. Acestea trebuie să fie conectate cu R.M.N.C. prin satelit, realizându-se astfel, în teatru, legături stabile, de bună calitate şi cu costuri mici. (**Maior Gheorghe Dincă**).

Particularități ale proiecției, protecției şi acțiunii forței

Fenomenul terorist nu se manifestă numai în cele cinci teatre de operații în care se află şi unități ale Armatei Române, dar adevăratele lecții în combaterea terorismului şi în acțiunilor post-conflict, în primul rând, aici se învață. Uneori suntem tentați să acționăm după metode şi proceduri clasice, ca şi cum am avea în față un inamic simetric, ce respectă legile şi obiceiurile războiului. Aşa ceva nu mai există astăzi. Vreme cavalerismului teatrelor de operații a trecut demult. Toate unitățile noastre din teatrele de operații s-au confruntat, totdeauna, cu probleme deosebite, de la cele de proiecție şi protecție a forței, la cele logistice şi medicale. Chiar dacă au aceleaşi denumiri, misiunile nu sunt la fel. Deşi se operează cu proceduri standard, modul lor de aplicare depinde de foarte mulți factori, începând cu situația politico-militară din zonă şi continuând cu condițiile climatice, tradițiile, religia, obiceiurile, gesturile şi cu interesele imediate ale populației, cu realitățile mereu schimbătoare în modul de operare al elementelor ostile, rețelelor, organizațiilor şi grupurilor teroriste. Ştii cam cum se operează, dar niciodată nu poți fi sigur că numai aşa se va acționa. În anumite zile de sărbătoare, poți avea parte de atacuri teroriste sinucigaşe, în altele de acțiuni teroriste împotriva populației şi infrastructurilor. Nu ştii cine îi sprijină pe terorişti sau pe rebeli şi, mai ales, de ce. Pentru protecția forței, în Afghanistan, spre exemplu, s-au săpat şanțuri, în Kosovo s-au ridicat valuri de pământ, în timp ce în Angola s-au folosi saci cu nisip. Totdeauna, bazele trebuie să fie dispuse în zone unde se poate organiza siguranța şi apărarea, cu tot ce trebuie făcut în astfel de situații (adăposturi, chiar bunkere, căi de acces supravegheate, ieşiri de urgență, lucrări de apărare apropiată etc.). De aceea, accesul la informații şi folosirea la maximum a mijloacelor proprii de culegere a datelor şi informațiilor sunt esențiale. În orice moment, trebuie să ştii ce se întâmplă, să deduci şi să intuieşti la ce te poți aştepta, să organizezi un sistem de supraveghere, inclusiv prin folosirea elicopterelor, avioanelor fără pilot, senzorilor de informații, precum şi a patrulelor de cercetare, posturilor de observare, a punctelor de control, a santinelelor pe perimetru şi supravegherii interioare. Pentru a avea succes în ceea ce priveşte, protecția forței, fiecare acțiune şi fiecare misiune se cer organizate în detaliu, ținând seama de toate eventualitățile, inclusiv de relațiile cu populația țării-gazdă. (**Maior Cătălin Jianu**).

Proiecția şi protecția forței în operația antiteroristă din Afghanistan, Batalionul 26 Infanterie fiind prima unitate românească ce a îndeplinit o misiune de luptă în cadrul unui teatru de operații îndepărtat, s-au realizat destul de bine, urmărindu-se, în tot acest timp, reducerea la maximum a impactului agresiv asupra populației. Afghanistanul este o țară aflată de multă vreme în război. Oamenii de acolo sunt obişnuiți de zeci de ani, chiar de sute de ani, cu violența, cu războiul, cu moartea. De aceea, bombardamentele americane, acțiunile forțelor speciale şi ale altor forța aduse în teatru nu i-au speriat. Unitățile noastre au avut însă foarte multe lucruri de învățat pe acest teatru de operații foarte îndepărtat, atât în ceea ce priveşte războiul asimetric, cât şi comportamentul față de o populație care acceptă orice, mai puțin umilința. De aceea, noi am dus acolo nu doar forța impunerii, ci

şi o psihologie mai pământeană, mai realistă de punere în operă a unor proceduri standard privind relațiile civil-militar, negocierea, protecția populației, îndeosebi a copiilor şi bătrânilor, respectul tradițiilor, neofensarea valorilor şi tradițiilor. Dar efectele unui spațiu ostil, măcinat de conflicte armate seculare, sărăcia şi suferința ne-au afectat şi pe noi. Este o experiență unică, extrem de bogată şi de interesantă, pentru care, din păcate, s-a şi plătit, după înlocuirea „Scorpionilor Roşii", cu viața a doi oameni din Batalionul 812 Infanterie. S-au învățat însă foarte multe pentru misiunea din Irak şi continuăm să învățăm şi acum. (**Maior Nicu Dumitrescu**).

Respectul şi reconsiderarea rolului omului

Cu cât o societate este mai dezvoltată, cu atât este mai vulnerabilă la atacuri teroriste cu un impact psihologic deosebit. Terorismul psihologic se centrează mai ales pe tehnici speciale de psihologie şi de parapsihologie, dar şi pe un primitivism violent şi surprinzător. Pe timpul Războiul Rece, au avut loc experimente, îndeosebi în cadrul celor două superputeri (efectul Montauk, experimentul MK Ultra etc.), centrate pe descoperirea şi folosirea unor substanțe, de tipul renumitei LSD, care să genereze fie augmentare fizică şi psihică, fie panică şi nesiguranță, pe unele tehnici de hipnoză, telepatie, acțiune a unor câmpuri înalte etc. Asemenea experimente au fost făcute şi de sovietici pe numeroşi subiecți la „Institutul Creierului". Este foarte posibil ca rezultatele unor astfel de încercări să ajungă sau să fi ajuns deja la îndemâna teroriştilor şi să fie folosite, în relație cu anumite elemente ale armelor de distrugere în masă, împotriva populației, valorilor şi instituțiilor democratice. La urma urmei, unul din obiectivele urmărite de terorişti este efectul psihologic. În teatre, acest efect rezultă din surprinderea atacurilor tip gherilă, precum şi din imposibilitatea supravegherii şi dezamorsării unor astfel de acțiuni. (**Maior Ion Achim**).

Ne debarasăm din ce în ce mai mult de obiceiul nostru străvechi de a situa pe ultimul loc, cam în tot ce facem, adică în reformă, în modernizarea instituției militare, ca şi în acțiunile împotriva terorismului, în război şi în operațiile post-conflict, omul concret, luptătorul. Mai punem încă deasupra omului organizația, misiunea, judecata şi prejudecata. Acțiunile din teatrele de operații au scos însă în relief, cu forța realității, cât de important este factorul uman.

De aceea, proiecția şi protecția forței ar trebuie să înceapă cu implementarea grijii față de om, care înseamnă deopotrivă calitatea pregătirii lui pentru astfel de misiuni împotriva terorismului, în război şi în operațiile post-conflict şi crearea condițiilor necesare pentru ca el, omul, în cadrul unității sale, să-şi poată îndeplini misiunea. Deci, proiecția forței începe… cu logistica. S-au realizat multe lucruri în acest domeniu, de la sistemul național logistic integrat la îmbunătățirea echipamentul, dar tocmai logistica nu a prea fot o reuşită în proiecția primei forțe româneşti în Afghanistan într-o misiune de luptă (îndeosebi în ceea ce priveşte prevederea nevoilor de consum, dar nu numai), ceea ce a impus unele cheltuieli suplimentare. De exemplu, în armata americană, estimarea consumului de ulei de motor se face plecând nu de la numărul de vehicule, ci de la numărul de militari. Sunt multe de spus şi de făcut în acest domeniu, atât în ceea ce priveşte responsabilitățile şi competențele, cât şi rezolvarea concretă a problemelor. Pentru prevenirea

subdimensionării logistice, se cere elaborarea temeinică a unei politici de susținere suplimentară, în mijloace şi oameni, a logisticii şi, în aceeaşi măsură, externalizarea anumitor activități, extinderea sistemului de lucrări încredințate unor antreprenori, precum şi, în măsura posibilului, dezvoltarea unei cooperări internaționale în acest domeniu. (**Maior Liliana Marinescu**).

Asigurarea medicală în teatru pune totdeauna probleme deosebite, atât în perioada de pregătire şi pe timpul transportului, cât şi în introducerea şi extragerea forțelor. Ea trebuie să fie flexibilă şi uşor adaptabilă situațiilor. Spre exemplu, actualele vaccinuri sunt, practic, inutile în contextul patologiei infecțioase care bântuie Asia de Sud-Est, deci şi Afghanistanul, în timp ce vaccinurile antigripale, antidizendetice şi antimeningococice sunt mult mai utile. Sunt necesare, de asemenea, maşini blindate de asistență medicală, întrucât teroriştii şi rebelii nu respectă nici un fel de convenție şi nu-i interesează semnul de Cruce Roşie. S-ar impune şi un regulament de asigurare medicală în operație. Şi personalul ar trebui sporit. Un pluton medical este insuficient pentru forțele din teatru, în condițiile în care riscurile luptei şi cele de îmbolnăvire sunt din ce în ce mai mari. (**Maior dr. Mişu Răileanu**).